

بسم الله الرحمن الرحيم

عید شعبان عید بزرگ منتظران

نیمه شعبان، شب بسیار مبارکی است. این شب، شبی است که خداوند متعال، آن را برای اهل بیت علی قرار داده؛ آن گونه که شب قدر را برای پیامبر t قرار داده است. از جمله برکات این شب، ولادت با سعادت منجی عالم بشریت، حضرت مهدی بسم الله الرحمن الرحیم در سال ۲۵۵ هجری قمری در سامرا می باشد^۱.

اعمال شب نیمه شعبان

برای این شب، چند عمل است:

اول غسل؛ که طبق روایتی از امام صادق علیه السلام سبب کم شدن گناهان معرفی شده است.

دوم احیاء این شب به نماز، دعا و استغفار. رسول اکرم t می فرماید: «من احیا لیلۃ العید و لیلۃ النّصف من شعبان لم یمت قلبه یوم تموت القلوب^۲؛ هر کس شب عید و شب نیمه شعبان را با عبادت زنده بدارد، در روزی که همه قلب ها بمیرند، قلب او نخواهد مرد.»

امام علی علیه السلام نیز در فضیلت نیمه شعبان می فرماید: «یعجبنی ان یفرغ الرجل نفسه فی السنۃ اربع لیلال لیلۃ الفطر و لیلۃ الاضحی و لیلۃ النصف من شعبان و اوّل لیلۃ من رجب^۳؛ در شگفتم از کسی که این چهار شب از سال را به بیهودگی بگذارند: شب عید فطر، شب عید قربان، شب نیمه شعبان و اولین شب از ماه رجب.»

سوم زیارت امام حسین علیه السلام؛ که در این شب، از افضل اعمال است. امام صادق a فرمود: «هر کس دوست دارد یکصد و بیست و چهار هزار پیغمبر با او مصافحه کنند، در نیمه شعبان، قبر امام حسین علیه السلام را زیارت کند؛ زیرا ارواح پیامبران به اذن خدا در این شب به زیارت قبر آن حضرت می روند.»

چهارم قرائت صلوات هر روز ماه شعبان.

پنجم قرائت دعای کمیل^۴.

ششم ذکر صد مرتبه سبحان الله، صد مرتبه الحمد لله، صد مرتبه الله اکبر و صد مرتبه لا اله الا الله.

هفتم: خواندن نماز جعفر طیار^۵.

هشتم: خواندن نماز شب نیمه شعبان، که چهار رکعت است، به دو سلام و در هر رکعت، یک بار

حمد و صد بار سوره توحید^۶.

احکام جشن های نیمه شعبان

مهمترین آداب شادی، تعادل و میانه روی است؛ یعنی آدمی، نه باید مجسمه غم باشد و نه آن چنان بی درد که فقط به فکر شادی خود باشد و از غم دیگران چشم ببندد. مجلس عزا، جای خود را دارد و مجلس شادی، جای خود را؛ و دلیلی ندارد که ما شادی ها را تبدیل به عزا کنیم و این ذهنیت را در نسل جوان جامعه ایجاد نمائیم که «دین» مساوی است با غم و اندوه.

البته شادی، شرایط و آدابی دارد که در ذیل، به برخی از آنها اشاره می شود:

الف) مجالس شادی، همراه با گناه نباشد. امام صادق(ع) فرمود: «لاتسخطوا الله برضا أحد من خلقه و لاتتقربوا إلى أحد من الخلق بتباعد من الله^۷؛ به خاطر رضایت و خشنودی احدی از مردم خداوند را به غضب نیاورید و به وسیله دوری از خدا به مردم نزدیک نشوید».

ب) شادی، با اذیت و آزار همراه نباشد. پیامبر اکرم(ص) فرمود: «من اذى مؤمناً فقد اذانی^۸؛ کسی که مؤمنی را آزار دهد، مرا آزار داده است».

ج) همراه با خوانندگی و نوازندگی مجالس عیاشی (لهو) نباشد. از مراجع بزرگوار درباره شادی و کف زدن در جشن میلاد اهل بیت علی پرسیده شده که جواب آنها به این نحو است:

آیت الله خامنه ای: کف زدن به نحو متعارف در مجالس جشن و سرور، اشکال ندارد؛ ولی در مراسم مذهبی موالید اهل بیت علی مناسب است به جای کف زدن به ذکر صلوات و تکبیر، فضای مجلس را عطر آگین سازند.

آیت الله بهجت: اگر در حد لهو نباشد و بی احترامی هم نشود، مانع ندارد و الا باید پرهیز شود.

آیت الله تبریزی: مناسب با مجالس مذکور، تکبیر و صلوات و مانند اینهاست.

آیت الله فاضل: در غیر از مساجد و حسینیه ها مانعی ندارد.

آیت الله مکارم: کف زدن مانعی ندارد؛ اما در مساجد و حسینیه ها ترک شود^۹.

هم چنین، پرسیده شده است که: اخیراً در میلاد ائمه معصومین علی یا مناسبت های دیگر، تحت عنوان اجرای موسیقی سنتی، کنسرت های موسیقی برپا می کنند. رواج این گونه حرکات از سوی هر گروه و نهاد در فرهنگ سراها یا مساجد و حسینیه ها چه صورت دارد و آیا اساساً با توجه به سیره ائمه معصومین علی می توان به نام اهل بیت علی به چنین اقداماتی دست زد؟

آیت الله خامنه ای: هرگونه خوانندگی و نوازندگی که متناسب با مجالس عیش و نوش و خوشگذرانی باشد، جایز نیست و از هر کاری که با شئون مساجد و حسینیه ها سازگار نباشد، باید اجتناب کرد.

آیت الله فاضل: به طور کلی، هر امری که هتک و بی احترامی به ائمه اطهار علی تلقی شود، جایز نیست و ظاهراً مجموع این اعمال، عرفاً هتک محسوب می شود.

آیت الله بهجت: برپایی و شرکت در این مجالس، حرام است.

آیت الله تبریزی: اجرای موسیقی در مجالس معصومین علی مطلقاً جایز نیست و نواختن موسیقی لهوی و گوش دادن آن، هر چند در غیر مجالس معصومین علی باشد، حرام است و بین انواع موسیقی لهوی، فرقی در حرمت نیست.

آیت الله مکارم: کلیه صداها و آهنگ هایی که مناسب مجالس لهو و فساد است، حرام است^{۱۰}.

سؤال دیگر این است که: آیا می توان در ولادت امامان معصوم علی در مسجد، آهنگ مذهبی و غیر حرام گذاشت؟ دست زدن همراه با مداحی در مجالس شادی ائمه معصومین علی و روزهای تولد آنها از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

آیت الله مکارم: گذاشتن آهنگ مذهبی در مساجد و حسینیه ها مناسب نیست. از آن اجتناب کنید^{۱۱}. دست زدن اگر با امور حرام مقرون نباشد، حرام نیست ولی در مساجد و حسینیه ها از آن پرهیز کنید^{۱۲}.

ج) همراه با لهو (خوانندگی و نوازندگی مجالس عیاشی) نباشد.

برخی دیگر از بایدها و نبایدهای جشن و شادی عبارتند از:

برگزاری مراسم جشن و حضور در آن، همراه با اخلاص و نیت پاک. عدم استفاده از امکانات و پول های حرام. خودداری از انگیزه ها و اخلاق ناپسند مثل تفاخر و ریا. رعایت آموزه های دینی و اخلاقی مانند حفظ حجاب، عدم اختلاط زن و مرد و عدم اسراف. پرهیز از نصب تصاویر نامناسب و غیره. دوری از نواختن و پخش آهنگ ها و اشعار مسأله دار. رعایت نکات ایمنی و بهداشتی. حفظ نظافت و زیبایی فضای شهر و محیط زندگی. خاموش کردن چراغ های روشنایی به هنگام روز و جلوگیری از اسراف. پیشگیری از مسدود شدن کوچه و خیابان ها و روان سازی ترافیک. برنامه ریزی و هدایت مراسم اعیاد اسلامی در جهت تقویت معرفت دینی و محبت اولیای الهی (تغذیه معنوی).

۱. مفاتیح نوین، ص ۶۵۰.

۲. وسائل الشیعه، ج ۷، ص ۴۷۸، ح ۹۹۰۳.

۳. همان، ج ۸، ص ۱۰۹، ح ۱۰۱۸۹.

۴. فرهنگ فقه، ج ۳، ص ۶۲۶.

۵. عروۃ الوثقی، ج ۳، ص ۴۰۵.

۶. جامع عباسی، ص ۲۰۰، انتشارات اسلامی.

۷. بحار الانوار، ج ۶۸، ص ۷۷.

۸. بحار الانوار، ج ۶۴، ص ۷۲.
۹. مسائل جدید، ج ۱، ص ۱۶۷.
۱۰. مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع تقلید، ج ۲، ص ۳۶ و ۳۷.
۱۱. استفتائات جدید، ج ۲، ص ۷۰۵.
۱۲. استفتائات جدید، ج ۱، ص ۱۴۹؛ آموزش فقه، فلاح زاده، ص ۴۲۳.